Propisi Sadekatul Fitra

[Bosanski]

من أحكام صدقة الفطر

[اللغة البوسنية]

Sead Jasavić

سعد ياساويتش

Pregledao : Ebu Usama el Džeziri

مراجعة: أبو أسامة الجزيري

Pomoćni ured za dawu - Riyadh

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

2008 -1429

islamhouse.com

U ime Allaha Milostivog Samilosnog

Zekatul-fitr ili sadekatul-fitr je obaveza svakog muslimana shodno hadisu koji se bilježi od Abdullaha b. Omera r.a., koji kaže: "Allahov Poslanik s.a.w.s., je u obavezu stavio izdvajanje sadekatul-fitra: jedan sa'a hurmi ili jedan sa'a ječma, i to za svakog muslimana bio on slobodan ili rob, muško ili žensko!" (Buhari, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesa'i, Ibnu Madždže)

Mudrost propisivanja sadekatul-fitra:

Sadekatul-fitr je prvashodno propisan za izdvajanje kako bi ispunio eventualne pukotine i šupljine koje su se javile u ramazanskom postu isto kao što je propisano učiniti sehvi-sedždu radi određenih nepravilnosti prilikom obavljanja namaza! Abdullah b. Abas r.a., kaže: "Allahov Poslanik s.a.w.s., je u obavezu stavio izdvajanje sadekatul-fitra, kako bi nam očistio post od ružnih riječi i postupaka, i kako bi se siromasi mogli nahraniti. Ko dadne sadekatul-fitr prije bajram namaza biće mu kabul, a ko tu sadaku udijeli nakon klanjanja bajram-namaza biće mu obična sadaka!" (Ebu Davud, Ibnu Madždže, Darekutni, Hakim)

Sadekatul-fitr je na drugom mjestu propisan i zbog potreba siromaha i sirotinje kako bi mogli makar bajramske dane dočekati u rahatluku i veselju. Abdullah ibnu Omer r.a., prenosi da je Allahov Poslanik s.a.w.s., u obavezu stavio izdvajanje sadekatul-fitra, rekavši: "Opskrbite sirotinju u bajramskim danima kako ne bi morali bar tada prositi!" (Darekutni, 2/152., br.67.)

Ovaj hadis je dokaz onima koji smatraju da je bitno da se siromasi opskrbe u bajramskim danima ne bitno da li se to radi hranom ili protuvrijednošću u novcu. (Pogledaj: Ahkamul-Kur'an od imama Džessasa, 4/120.)

Ebu Se'id el-Hudri r.a., kaže: "Za vrijeme Allahovog Poslanika s.a.w.s., smo izdvajali sadekatul-fitr za svakog muslimana, malog ili velikog, slobodnog ili roba, i to po jedan sa'a hrane ili sa'a ekita/neka vrsta suhog sira, ili sa'a ječma, ili sa'a hurmi, ili sa'a suhog grožđa!" (Buharija, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesa'i, Ibnu Madždže, Darekutni, Malik, Šafija, Ibnu Ebi Šejbe)

Sa'alebe b. Sagir r.a., kaže: "Allahov Poslanik s.a.w.s., nam je držao hutbu na dva dana prije bajram-namaza, pa nam je naredio da izdvojimo sadekatul-fitr u visini jednog sa'a hurmi ili jednog sa'a ječma, i to po svakoj glavi ponaosob, ili sa'a kukuruza ili pšenice, za malog ili velikog, slobodnog ili roba, muško ili žensko, bogatog ili siromašnog; što se tiče bogatog - Allah dž.š., će ga time očistiti a što se tiče siromašnog - Allah dž.š., će mu vratiti više nego što je dao!" (Ahmed, Ebu Davud, Darekutni)

U djelu "'Avnul-Ma'abud", 5/5., stoji sljedeće:
Imam Ibnul-Munzir rhm., prenosi idžma' islamske uleme po pitanju obaveznosti izdvajanja sadekatul-fitra. Hanefije smatraju da je izdvajanje sadekatul-fitra vadžib a ne farz, zbog toga što oni prave razliku između vadžiba i farza (tj. kod njih je farz sve ono što je ustvrđeno kategorički jasnim i sigurnim dokazom; op.prev.).

Hafiz Ibnu Hadžer el-Askalani rhm., kaže: Ne može se stopostotno tvrditi da postoji idžma' uleme po pitanju obaveznosti izdvajanja sadekatul-fitra zbog toga što Ibrahim b. 'Ulejje i Ebu Bekr b. Kejsan el-Esamm rhm., smatraju da je obaveznost izdvajanja sadekatul-fitra derogirana, a svoj stav potkrijepljuju predajom od Kajsa b. Sa'ada r.a., koji kaže: "Allahov Poslanik s.a.w.s., nam je propisao sadekatul-fitr za izdvojiti prije nego li nam je bio propisan zekat. Kada nam je zekat bio propisan – Allahov Poslanik s.a.w.s., nam nije naređivao sadekatul-fitr niti nam ga je zabranjivao, pa smo ga mi i dalje praktikovali! Allahov Poslanik s.a.w.s., nam je naredio da postimo dan Ašura prije nego li nam je post mjeseca Ramazana stavljen u obavezu. Kada nam je post mjeseca Ramazana stavljen u obavezu – Allahov Poslanik s.a.w.s., nam nije naređivao niti nam je zabranjivao postiti dan Ašura, pa smo ga mi i dalje praktikovali." (Sahih; Bilježi ga: Ahmed, Nesa'i, Ibnu Madždže, Hakim, Ibnu Huzejme, Taberani, Ebu Ja'ala, Abdurrezzak, Bejheki)

"Ova predaja nam ne ukazuje direktno na prestanak obaveznosti izdvajanja sadekatul-fitra, jer propisivanje jedne obaveze ne iziskuje odmah i prestanak druge! Ulema je složna na tome da je sadekatul-fitra obaveza koju nije dozvoljeno izostavljati, a Allah je taj koji tevfika daje!" (Pogledaj: Sunen el-Bejheki el-Kubra, br.7460.)

Alija r.a., i Ibnu Omer r.a., kažu: "Allahov Poslanik s.a.w.s., nam je u obavezu stavio izdvajanje sadekatul-fitra, za svakog malog i velikog, muškog i ženskog, slobodnog ili roba – koje ste svakako dužni izdržavati!" (Darekutni)
Ibnu Abbas r.a., kaže:"Allahov Poslanik s.a.w.s., je naredio telalu da u sred Mekke vikne da je sadekatul-fitr obaveza za izdvojiti svakom

muslimanu bio on mlad ili star, muško ili žensko, slobodan ili rob, iz grada ili sa sela, i to jedan sa'a ječma ili hurmi!" (Bezzar, Darekutni, Hakim)

Ebu Hurejre r.a., kaže: "Allahov Poslanik s.a.w.s., je poticao muslimane na izdvajanje ramazanskog sadekatul-fitra, i to za svaku osobu po jedan sa'a hurmi ili sa'a ječma ili sa'a pšenice!" (Darekutni, Hakim)

Esma r.a., kaže: "Za vrijeme Allahovog Poslanika s.a.w.s., smo izdvajali sadekatul-fitr pregrštima kojim su se ukućani koristili ili sa'om kojim su se također koristili; sve medinelije su tako postupale!" (Hakim, Ibnu Ebi Šejbeh)

Džerir b. Abdullah r.a., kaže: Allahov Poslanik s.a.w.s., je rekao: "Ramazanski post visi između nebesa i zemlje, i neće ga uzdići ništa osim sadekatul-fitra!" (Hadis je da'if. Bilježi ga Ibnu Šahin u Feda'ilu Ramadan)

Sadekatul-fitr se izdvaja u uobičajenoj hrani određenog mjesta: Hafiz Ibnul-Kajjim el-Dževzijje rhm., kaže: "Allahov Poslanik s.a.w.s., je propisao sadekatul-fitr: jedan sa'a hurmi ili sa'a ječma ili sa'a suhog grožđa ili sa'a ekita/suhog sira – što je pretežno bila hrana tadašnjih stanovnika Medine. Što se tiče drugog mjesta kojima je pretežna hrana nešto drugo na njima je da sadekatul-fitr izdvajaju u sa'u tih namirnica poput kukuruza, oriza, smokvi ili bilo kakvog drugog zrnevlja. Ako je hrana određenog mjesta nešto drugo mimo zrnevlja poput mlijeka ili mesa ili ribe – sadekatul-fitr će se davati u tome, ne bitno koja je namirnica u pitanju. Ovog je stava većina islamskih učenjaka, i ovo mišljenje je ono koje je ispravno i neće se spominjati druga mišljenja! Cilj svega jeste opskrbiti sirotinju na dan bajrama i to hranom kojom se hrane i ostali stanovnici toga mjesta, pa je na osnovu ovog mišljenja dozvoljeno davati sadekatul-fitr i u brašnu, i ako nema hadisa koji o tome direktno govore. Što se tiče gotovog hljeba ili spremljene hrane i ako je slađa siromasima zbog toga što se ne moraju mučiti oko spremanja iste bolje im je udjeliti ono što im duže može stajati poput zrnevlja i ostale trajnije hrane koju ne može odmah snaći ono što može gotov hljeb i ostalo što mu je slično, jer ako se puno takve hrane nagomila kod siromaha propašće im i neće je moći sačuvati. Mada se može reći da se neće uzimati u obzir trajnost hrane već je cilj da se sirotinja opskrbi za bajramske dane kako se oni ne bi izlagali prošnji, kao što je Poslanik s.a.w.s., rekao: "Opskrbite ih na bajramske dane kako ne bi prosili tada!"" (Pogledaj: I'ilamul-Muvekki'in, 3/13.)

Može li se sadekatul-fitr davati u novčanoj protu-vrijednosti?

Kada je u pitanju izdvajanje sadekatul-fitra u novčanoj protuvrijednosti islamski učenjaci po tom pitanju imaju tri mišljenja:

1. Dozvoljeno je u svakom slučaju. Ovog je stava imam Ebu Hanife, imam Sevri, Omer b. Abdul-Aziz, Hasan el-Basri.

2. Nije dozvoljeno ni u kom slučaju. Ovog je stava imam Malik i imam Šafija rhm..

3. Nije dozvoljeno izuzev ako se u potrebi za time. Ovog je stava imam Ahmed rhm.. (Pogledaj: Medžmu'ul-Fetava, 25/46., el-Mugni, 2/671.)

Šejhul-islam Ibnu Tejmijje rhm., kaže: "Izdvajanje zekata u novčanoj protuvrijednosti bez ikakve potrebe niti zbog nekog većeg interesa je zabranjeno... Ali, ako je u pitanju neka potreba ili veći interes ili pravda onda je dozvoljeno izdvojiti ga u novčanoj protuvrijednosti..." (Medžmu'ul-Fetava, 25/83.)

Kome se daje sadekatul-fitr?

Islamski učenjaci se razilaze po ovom pitanju na dva mišljenja:

1. Sadekatul-fitr se može dati bilo kojoj od osam kategorija ljudi spomenutih u ajetu o zekatu. Allah dž.š., kaže: "Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga skupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i u svrhe na Allahovom putu, i putniku-namjerniku. Allah je odredio tako! Allah sve zna i mudar je." (el-Tevba, 60.) Ovo je stav većine islamskih učenjaka za razliku od pravnika malikijske pravne škole.

2. Sadekatul-fitr se može dati samo siromasima. Ovo je stav malikijske pravne škole kao i šejhul-islama Ibnu Tejmijje rhm.. (Pogledaj: Sahihu Fikhil-Sunneh, Ibnul-Sejjid Salim, 2/85.)